

Olympiavoittaja oli myös liikemies ja rötösherra

Keihäänheitto on ollut suomalaisten lempilajeja 1800-luvun lopulta alkaen, ja suomalaiset ovat aina menestyneet tässä lajissa kansainvälisissä kilpailuissa. Kuitenkin vain yksi suomalainen keihäänheittäjä on voittanut kaksissa olympiakisoissa. Hän on Jonni Myyrä, Antwerpenin 1920 ja Pariisin 1924 sankari.

Myyrä syntyi Savitaipaleella 13.7.1892. Hänen elämänvaiheensa ovat jääneet vähälle huomiolle, sillä hän muutti 32-vuotiaana Yhdysvaltoihin ja eli siellä viimeiset 30 vuottaan. Vasta viime vuosina on selvinnyt, miksi Myyrä ei koskaan palannut Suomeen Pariisin olympiakisoista 1924. Kahden olympiavoiton lisäksi Myyrä teki Tukholmassa 1919 keihäänheiton maailmanennätyksen 66,10. Hän oli ylittänyt ME-tuloksen jo sitä ennen useita kertoja, mutta niitä ei hyväksytty virallisiksi ennätyksiksi.

Historiankirjoittajat ovat kertoneet, että Myyrä heitti oma-raisella aliolan tylillä, että hän harjoitteli talvisin sisätiloissa kehittämällään heittorihlalla ja että hän harrasti ensimmäisenä keihäänheittäjänä talvisin painonnostoa voimaa hankkiakseen. Ensimmäisenä huippuheittäjänä hän myös keskittyi paremman käden kilpailuihin, vaikka siihen aikaan ensisijaisesti heitettiin molempien käsien yhteistuloskilpailuja.

Jonni Myyrä oli kaksinkertainen keihäänheiton olympiavoittaja, mutta hän oli paljon muutakin. Hän oli maakuntatason urheilujohtaja, merkittävä kunnallispoliitikko ja suojeluskuntajohtaja sekä melkoinen liikemies. Liikemiesura johti hänet parisessa vuodessa vaikeuksiin, joiden selvittämiseen tarvittiin useaan kertaan poliisia ja raastuvanoikeutta. Sen takia hän ei koskaan palannut Suomeen Pariisin olympiamatkalta 1924. Myyrä vietti nuoruutensa Savitaipaleen Hyrkkälän kylässä, noin 30 kilometriä

Lappeenrannasta luoteeseen. Hänen synnyinkotinsa paikalle pystytettiin vuonna 1975 muistomerkki, joka sijaitsee aivan Lappeenrannasta Savitaipaleelle johtavan tien varressa.

Myyrä innostui pikkupoikana urheilusta ja menestyi hyvin varsinkin heittolajeissa, koska oli isokokoinen. Aikuisena hän oli Suomen yleisurheilumaajoukkueen kookkaimpia urheilijoita, pituutta 185-186 senttiä, painoa noin 80 kiloa.

Uransa ensimmäisessä keihäänheittokilpailussa 19-vuotiaana kesällä 1911 Lappeenrannassa Myyrä hävisi vain vajaan metrin sen vuoden Suomen mestarille Julius Saaristolle. Miesten tulokset olivat 51,70 ja 50,85. Seuraavana keväänä Myyrä oli olympiakarsinnoissa Helsingin Eläintarhan kentällä kolmas tuloksella 54,00 ja pääsi Tukholman olympiakisoihin.

Tukholmassa mitali meni yliastumiseen

Tukholmassa Myyrä oli kahdeksas tuloksella 51,33. Viikkoa vaille 20-vuotias nuorukainen heitti elämänsä kolmannen keihäskilpailun. Kokemattomuuttaan hän astui niukasti yli noin 55 metrin heiton. Alkukilpailun kolme parasta pääsi heittämään toiset kolme heittoa ja kolmantena mitalikierroksille pääsi Unkaria edustanut Mor Koczán tuloksella 54,99. Yliastumiseen saattoi mennä olympiamitali.

Seuraavat olympiakisat Berliinissä 1916 peruuntuivat maailmansodan takia. Myyrä olisi todennäköisesti pystynyt siellä voittamaan ensimmäisen olympiakultansa, sillä vuodesta 1914 hän oli maailman paras heittäjä runsaan kymmenen vuoden ajan.

Ruotsin Eric Lemming heitti 1912 maailmanennätyksen 62,32. Myyrä jahtasi tätä ennätystä seuraavat seitsemän vuotta. Balttilaisissa kisoissa Malmössä 1914 Myyrä heitti 63,29. Ruotsalaiset järjestäjät vakuuttivat kisapaikalla, että tulos on uusi maailmanennätys. Kansainväliselle yleisurheiluliitolle IAAF:lle järjestäjät kuitenkin ilmoittivat, että myötätuulen takia ennätystä ei voinut hyväksyä. Ennätys säilyi ruotsalaisen Lemmingin nimissä. Kansainvälisen liiton puheenjohtaja ja pääsihteeri olivat siihen aikaan Ruotsista.

Vuosina 1914–1919 Myyrä ylitti kansallisissa ja kansainvälisissä kilpailuissa Lemmingin ME-tuloksen kahdeksan kertaa. Kolme viikkoa Malmön kilpailujen jälkeen hän heitti Tampereella 62,58. Se hyväksyttiin Suomen ennätykseksi, mutta IAAF

Antti O. Arponen

Olympiavoittaja oli myös liikemies ja rötösherra

ei hyväksynyt tätäkään tulosta. Lappeenrannassa kesällä 1915 Myyrä heitti 64,81. Se merkittiin uudeksi SE-tulokseksi, mutta ei ME-tulokseksi.

Savitaipaleella heinäkuussa 1919 Myyrä heitti 65,55 täysin hyväksyttävissä oloissa ja tulos kirjattiin taas SE:ksi. Ruotsalainen Idrottsbladet kirjoitti tuloksesta naljaillen, että "keihäs on todennäköisesti pienellä kentällä osunut puuhun ja saanut siitä lisämetrejä."

Asiasta kimmastunut Myyrä päätti lähteä Ruotsiin näyttämään, että hän todella on maailman paras keihäänheittäjä. Tukholman stadionilla 25. elokuuta 1919 hän heitti 66,10. Ruotsalaiset eivät enää keksineet mitään syytä hylätä ennätystulosta ja Myyrä sai vihdoin ME:n nimiinsä. Syksyllä 1919 Myyrä sai SVUL:n I luokan yleisurheilumerkin numero 1.

Kahdeksan vuotta maailman tilastoykkönen

Myyrä oli keihäänheiton maailmantilaston kärjessä kahdeksana vuonna: 1914–1915, 1917–1921 ja 1925. Hänen jälkeensä vastaavaan ylivoimaan pystyi vain Matti Järvinen, joka johti maailmantilastoa vuosina 1930, 1932–1937 ja 1939. Jan Zelesznyllä on ollut kärkipaikka kuutena vuonna (1987–1988, 1993–1994 ja 1996–1997) ja Janis Lusišilla viitenä vuonna (1962, 1967–1968 ja 1971–1972), muilla harvemmin.

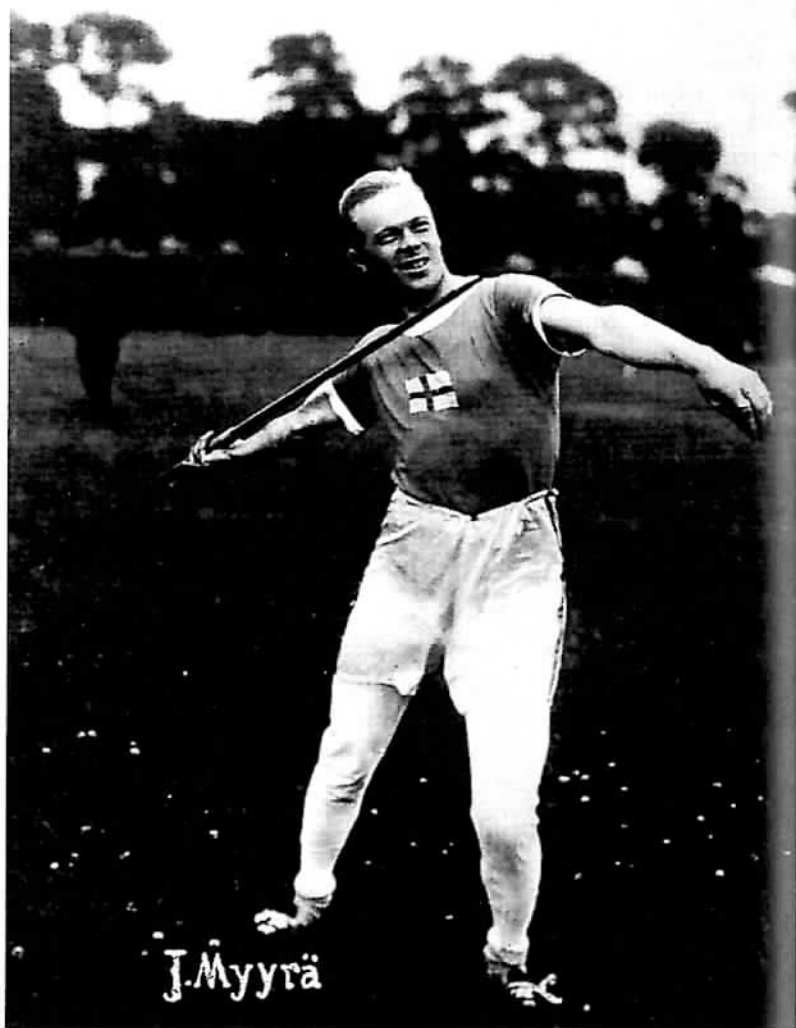
Myyrän ME-tulos 66,10 kesällä 1919 pääsee oikeuksiinsa kun kerrotaan, että Suomen lisäksi vain kolmessa maassa (Ruotsissa, Norjassa ja Unkarissa) ennätys oli yli 60 metrin. Useimmissa maissa keihäänheittäjille jopa 50 metriä oli ylivoimainen raja. Puolan ennätys oli 48,10, Japanin 45,42, Iso-Britannian 43,66, Ranskan 40,12 ja Kiinan 37,68.

Myyrän kovin vastus tuli Suomesta, missä oli 50 metrin heittäjiä enemmän kuin muualla maailmassa yhteensä. Kuitenkin Myyrä oli voittamaton kilpailuissaan viitenä kesänä 1915, 1917–1918 ja 1920–1921, vaikka useimmissa kilpailuissa vastassa oli maailmanluokan heittäjiä. Pitkän uransa aikana 1911–1928 hän heitti 135 kilpailua, joista voitti 113. Hän oli toinen yhdeksän kertaa ja kolmas kahdeksan kertaa. Palkintosijojen ulkopuolelle hän jäi elämänsä aikana vain viisi kertaa, vaikka varsinkin 1920-luvulla hän kärsi kyynärpään vammoista ja joutui usein kilpailemaan toipilaana.

Antti O. Arponen

Olympiavoittaja oli
myös liikemies ja
rötösherra

*Jonni Myyrä.
(Suomen Urheiluar-
kisto)*

Antti O. Arponen

Olympiavoittaja oli
myös liikemies ja
rötösherra

Varsin vähälle huomiolle on jäänyt se seikka, että Antwerpenissa 1920 Myyrä voitti olympiakullan, vaikka loukkaantui aamulla ennen kilpailun alkua. Yhdysvaltojen James Lincolnin

heittäjä keihäs lipsahti verryttelyssä kärki edellä Myyrän kyynärpäähän. Myyrä loikoili toisten heittäjien tapaan nurmikolla keskikentällä.

Haava sidottiin pikaisesti. Alkukilpailussa Myyrä pystyi heittämään tuloksen, jolla oli kolmen heittokierroksen jälkeen kolmas. Ennen parhaiden finaalia oli muutaman tunnin tauko ja sinä aikana belgialainen lääkäri tutki Myyrän vamman, poisti kyynärpästä luunsiruja ja sitoi haavan kunnolla.

Iltapäivän finaalissa kilpailujen toiseksi viimeisellä heittokierroksella Myyrä tempaisi sen vuoden maailmantilaston kärkituloksen 65,78 ja voitti olympiakullan. Tulos puuttui hänen ME:stään vain 32 senttiä. Pariisissa neljä vuotta myöhemmin Myyrä ratkaisi kilpailun jälleen viidennellä heittokierroksella tempaisemalla 62,96 ja ohittamalla kilpailua johtaneen Ruotsin Gunnar Lindströmin. Ennen olympiakisoja Myyrä ei ollut sinä kesänä virallisissa kilpailuissa ylittänyt 60 metrin rajaa, mutta tosipaikassa hänen hermonsa ja kuntonsa olivat rautaa.

Pariisin lehtimieskatsomossa ruotsalainen urheilutoimittaja totesi Tahko Pihkalalle: "Myyrä voitti onnenkantamoisella." Sanavalmis Pihkala antoi samalla mitalla takaisin: "Niin hänellä on aina tapana tehdä!" Myyrä oli monipuolinen urheilija. Keihäänheiton lisäksi hän oli kansallista tasoa kiekonheitossa ja seiväshypyssä. Antwerpenin olympiakisoissa 1920 hän osallistui keihäänheiton ja kiekonheiton lisäksi viisiotteluun.

Pitäjäseuran perustaja ja kunnan johtaja

Kotikunnassaan Savitaipaleella Jonni Myyrä oli merkittävä vaikuttaja. Pitäjän urheilijat kuuluivat 1910-luvun alussa useisiin pieniin kyläseuroihin ja siksi Myyrä edusti vuosina 1912–1913 Viipurin Reipasta, jotta pystyi paremmin pääsemään kilpailumatkoille eri puolille Suomea. Suurseurat osasivat jo tuolloin "värvätä" maaseudun nuoria urheilijoita. Vuonna 1915 Myyrä perusti Savitaipaleen Urheilijat, joka kokosi pitäjän urheilijat yhteiseen seuraan. Myyrästä tuli seuran ensimmäinen puheenjohtaja.

Myyrä oli puuhaamassa Savitaipaleelle ensimmäistä urheilukenttää vuonna 1916 ja seuraavina vuosina hän suhteillaan hankki seuransa kansallisiin kilpailuihin tekijämiehiä. Esimerkiksi kesällä 1922 Savitaipaleella kilpaili Jonnin lisäksi kolme

Antti O. Arponen

Olympiavoittaja oli
myös liikemies ja
rötösherra

muutakin olympiavoittajaa: Ville Pörhölä, Eero Lehtonen ja itse "Juoksijain kuningas" Paavo Nurmi, joka harvoin kilpaili maaseudulla.

Savitaipaleen Urheilijat oli SVUL:n Etelä-Saimaan piirin suurimpia ja muutamina vuosina jopa suurin seura. Myyrä valittiin piirin johtokuntaan ja esimerkiksi vuoden 1919 piirikokouksessa hän oli sihteerinä. Kokouksen pöytäkirja eroaa kaikista muista piirijärjestön arkiston pöytäkirjoista siinä, että Myyrä kirjoitti sen kirjoituskoneella. Piirin muut paperit ovat kaikki käsinkirjoitettuja.

Vuonna 1917 Myyrä valittiin Savitaipaleen kunnallislautakunnan esimieheksi. Koska siihen aikaan kunnissa ei ollut palkallisia virkamiehiä, tehtävä vastasi yhdistettyä kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen puheenjohtajan työtä nykytermein lausuttuna. Kunnallislautakunnan esimiehen tehtäviin kuului esimerkiksi kunnan kassan hoitaminen.

Kunnan johtomieheksi Myyrä tuli 25-vuotiaana ja oli varmasti virassaan silloin Suomen nuorimpia ellei nuorin. Urheiluseurassa, nuorisoseurassa ja raittiusseurassa toiminutta aktiivista ja esiintymiskykyistä nuorukaista arvostettiin. Keihäänheiton maailmanennätys oli tietysti merkittävä meriitti. Vuonna 1918 Myyrä oli perustamassa Savitaipaleen suojeluskuntaa ja hän kuului sen esikuntaan seuraavina vuosina. Sisällissodassa 1918 hän kunnallislautakunnan esimiehenä johti kutsuntojen järjestämistä paikkakunnalla ja avusti valkoisten rintamajoukkojen johtoa piirtämällä Savitaipaleen kartan esikunnan käyttöön. Sodan jälkeen hänet palkittiin 4. luokan Vapaudenristillä.

Myyrä oli jo nuorukaisena ollut Savitaipaleen Partakoskella liikeapulaisena. Kaupankäynti ja bisneksen tekeminen kiinnosti häntä, eikä kotitila tarjonnut isolle perheelle kaikille töitä. Jonni oli kuusilapsisen perheen nuorimmainen.

Keväällä 1917 Myyrä perusti Savitaipaleelle urheiluvälineliikkeen, joka lienee ollut alallaan yksi maamme ensimmäisistä maaseudulla. Urheiluvälineiden kauppa tyrehtyi seuraavan talven sisällissotaan ja sitä seuranneeseen lamaan. Vuosina 1918–1922 Myyrä oli viipurilaisen Savo-Karjalan Osakepankin Savitaipaleen konttorin johtajana. Vuonna 1920 hän perusti ystävänsä Vilho Savikurjen kanssa Myyrä & Savikurki Oy:n, joka omisti Savitaipaleella ainakin sahan ja keihästehtaan.

Antti O. Arponen

Olympiavoittaja oli myös liikemies ja rötösherra

Bisnekset johtivat pahaan velkaantumiseen

Kaverusten yhtiö sai alkupääomansa Savikurjen vuonna 1920 kuolleen isän, Taavetti Savikurjen kuolinpesästä. Taavetti Savikurki oli ollut menestyvä liikemies, joka loi melkoisen omaisuuden, mutta liiketoimet hankaloituivat vuoden 1918 tapahtumien jälkeen, kun kaupankäynti Pietariin ei enää onnistunut.

Myyrä & Savikurki Oy:n palveluksessa oli parhaimmillaan 46 työntekijää. Bisnekset sujuivat kuitenkin huonosti. Savitaipaleella säilyneen muistitiedon mukaan tehtaan keihäitä vietiin suuri erä Ruotsin markkinoille, mutta sikäläinen alan kilpailija levitti huhua, että Myyrän keihäät ovat sääntöjen vastaisia. Melkein koko erä palautettiin Suomeen.

Kesällä 1922 Savitaipaleen kunnan tilintarkastajat totesivat, että kunnan kassasta puuttuu rahaa ja tileissä on muutenkin epäselvyyksiä. Kunnallislautakunnan esimies Myyrä oli juuri sillä hetkellä matkalla Kööpenhaminaan kansainvälisiin kilpailuihin. Savitaipaleelta soitettiin Helsinkiin, mistä kerrottiin Myyrän ehtineen nousta Tukholman laivaan. Tukholman satamassa poliisi pidätti 22.7.1922 Myyrän ja hänet tuotiin poliisivartiossa Savitaipaleelle.

Tilintarkastajat ja poliisi tutkivat muutaman viikon kunnan tilejä. Tuloksena oli se, että kunnan rahoja oli noin 300 000 markkaa kateissa. Myyrä oli käyttänyt ne omien huonosti sujuneiden bisnestensä paikkaamiseen. Savitaipaleen kunnan koko vuosibudjetti oli silloin noin miljoona markkaa.

Elokuussa 1922 Myyrä selvitti välinsä kunnan kanssa. Hän sai Kansallispankista 310 000 markan lainan ja maksoi sillä kavaltamansa kunnan rahat takaisin. Samalla hän erosi kunnallislautakunnan esimiehen tehtävistä. Jo alkukesästä hän oli eronnut Savo-Karjalan Osakepankin paikallisjohtajan paikalta. Tämän pankin kanssa hänellä ei ollut mitään epäselvyyksiä.

Myyrä oli muutaman viikon pidätettynä ja poistumiskiellossa Savitaipaleelta. Hän vapautui vasta muutamaa päivää ennen Suomen mestaruuskilpailuja ja jäi siksi SM-kilpailuissa toiseksi kärsittyään ensimmäisen tappion yli kolmeen vuoteen. Suomen ensimmäiseen yleisurheilumaaotteluun Ranskaa vastaan Pariisiin syyskuussa 1922 Myyrä valittiin vasta viime hetkellä, koska poliisi ei myöntänyt hänelle passia ennen kuin asiat kunnan kanssa olivat syyskuun alussa lopullisesti selvät. Pariisiin olympia-

Antti O. Arponen

Olympiavoittaja oli
myös liikemies ja
rötösherra

kisoista Myyrä matkusti muutaman Yhdysvaltojen urheilijan kanssa Japaniin. Siellä hän oli kuusi viikkoa kilpaillen ja antaen näytöksiä. Hän oli ensimmäinen Aasiassa kilpaillut suomalainen urheilija. Matkan kustansi japanilainen lehtikonserni Asahi, joka maksoi sopimuksen mukaan Yhdysvaltojen urheilijoiden ja Myyrän matkan myös Japanista Havaijin kautta Yhdysvaltoihin. Myyrälle tarjottiin Japanissa valmentajan tehtäviä, mutta hän kieltäytyi niistä.

Marraskuussa 1924 Myyrä saapui Kaliforniaan ja asettui asumaan San Franciscoon. Syyskuun 27. päivänä 1925 hän heitti elämänsä pisimmän keihäskaaren 68,55 amerikansuomalaisten järjestämässä näytösluonteisessa kilpailussa Richmondissa. Tulos hyväksyttiin Suomen ennätykseksi, mutta ei maailmanennätykseksi.

Kiekonheitossakin yli maailmanennätyksen

Amerikan vuosinaan Myyrä keskittyi enemmän kiekonheittoon, joka ei rasittanut kynärpäätä niin paljon kuin repivä keihäänheitto. Kesällä 1926 hän heitti kiekkoa 46,77 ja näytöksessä jopa yli maailmanennätyksen 48,80. Myyrä olisi ollut halukas edustamaan Suomea Amsterdamin olympiakisoissa 1928 kiekonheitinjänä. Hän kävi asiasta kirjeenvaihtoa SVUL:n kanssa, mutta SVUL:n johto edellytti, että Myyrän olisi osallistuttava olympiakarsintoihin Helsingissä kesällä 1928.

Myyrä ei tullut Helsinkiin silloin eikä koskaan myöhemminkään. Ennen Pariisin kisoihin lähtemistään hän oli syksyllä 1923 muuttanut Lahteen ja piti siellä ravintolaa, mutta sekin oli mennyt konkurssiin. Lahden kaupungin raastuvanoikeus käsitteli kesäkuussa 1924 Myyrän bisneksiä ja totesi hänellä olevan omaisuutta 305 766 markkaa ja velkoja 586 251 markkaa. Syyskuussa 1924 Lahden raastuvanoikeus sai koolle kaikki Myyrän velkojat. Silloin hoitamattomia vastuita todettiin olevan yli miljoonan markan edestä ja maksamattomat korot vielä siihen päälle. Myyrän kotitalo Savitaipaleella huutokaupattiin ja sahan osti Enso-Gutzeit Oy. Monet velkojat jäivät kuitenkin nuolemaan näppejään.

Liike-elämän sotkujen takia Myyrän maine jäi Savitaipaleella varsin huonoksi eikä hänen kunniaukseen ole koskaan nimetty paikkakunnalla mitään tietä tai puistoa tai järjestetty hänen muistokilpailujaan.

Antti O. Arponen

Olympiavoittaja oli myös liikemies ja rötösherra

Amerikan ajasta jäänyt vähän tietoja

Kaliforniassa Myyrä työskenteli aluksi pankkivirkailijana San Franciscossa, mutta hänen Amerikan ajastaan ei ole säilynyt tarkkoja dokumentteja. Muutamien kirjeiden ja lehtihaastattelujen perusteella voi todeta, että 1930-luvun lopulla hän työskenteli San Franciscon satamassa ja maailmansodan jälkeen hän sairastui diabetekseen, joka johti toisen jalan amputoimiseen vuonna 1952.

Jonni Myyrä oli Savitaipaleella vihitty vuonna 1915 Hilda Lehtisen (syntynyt 23.11.1888 Kuopiossa) kanssa. Heille syntyi 22.12.1918 poika, joka kastettiin Jonniksi. Hilda piti Savitaipaleella kahvilaa ja oli Lahdessa miehensä työtoverina ravintolassa.

Hilda Myyrä matkusti 1928 miehensä perässä Amerikkaan, mutta maahanmuutto ja työlupien saaminen olivat niinä vuosina vaikeutuneet. Hilda joutui jäämään Kanadan puolelle. Vuonna 1931 Hilda haki Savitaipaleelta poikansa Jonni-juniorin Amerikkaan. Hilda tapasi miestään tiettävästi vain muutaman kerran Amerikassa, yhdessä he eivät siellä asuneet.

Hilda Myyrän ja Jonni-juniorin viimeisistä vaiheista ei ole säilynyt tietoa. Tiettävästi Jonni nuorempi kävi 1930-luvun lopussa suorittamassa asevelvollisuutensa Suomessa, mutta palasi sitten Amerikkaan. Tämän kirjoittaja on yhdessä toimittaja Seppo Hakulin kanssa tutkinut vuosikausia Jonni Myyrän elämänvaiheita. Tutkimus ilmestyy Suomen Urheilumuseosäätiön julkaisusarjassa vuonna 2001. Myyrän ajasta Amerikassa on ollut hankala löytää tietoja. Hänen Jonni-poikansa saattaisi vielä jopa elää Yhdysvalloissa tai Kanadassa, tulihan hänen syntymästään joulun tienoilla vuonna 2000 vasta 82 vuotta.

Olympiavoittaja Jonni Myyrän vaiheikas elämä päättyi 22.1.1955 San Franciscossa. New Yorkin Utusten muistokirjoituksessa mainitaan hänen "vaimonsa Martha", joten Myyrä lie-nee avioitunut uudelleen viimeisinä vuosinaan. Lahden raastuvanoikeuden pöytäkirjat kertovat, että Myyrä oli 12. kesäkuuta 1924 vähän ennen olympiamatkalle lähtöään kuitannut Kansallispankista 400 000 markan vekselin. Hän ei maksanut rahoja pankille takaisin, eikä ilmeisesti myöskään lyhentänyt rahalla muita velkojaan. Mahdollisesti hän lähti Pariisiin kisoihin ja sieltä Yhdysvaltoihin mukanaan rahasumma, joka nykyrahassa vastaa noin 600 000 markkaa.

Antti O. Arponen

Olympiavoittaja oli
myös liikemies ja
rötösherra

Lähteet

- Hämeen maakunta-arkisto, Hämeenlinna: Lahden raastuvanoikeuden pöytäkirjat 1924.
- Leningradin oblastin arkisto, Viipuri: Savitaipaleen nimismiehen asiakirjoja 1920-luvulta.
- Savitaipaleen kunnan arkisto: Savitaipaleen kunnallislautakunnan pöytäkirjat 1917–1924, kuntakokouksen pöytäkirjat 1915–1918 ja kunnanvaltuuston pöytäkirjat 1919–1922.
- Sota-arkisto, Helsinki: Savitaipaleen suojeluskunnan arkisto.
- Suomen Urheiluarkisto, Helsinki: Ranska – Suomi maaottelun asiakirjat 1922. SVUL:n Etelä-Saimaan piirin pöytäkirjat ja toimintakertomukset 1912–1923. SVUL:n olympialaisen valmisteluvaliokunnan pöytäkirjat 1913–1928.
- Jonni Myyrän kirjeet Amerikasta isälleen (Ida Dannenbergin hallussa).
- Harri Salimäen tutkielma Keihäs kohtalona. Jonni Myyrä ja hänen elämänsä 1892–1955.
- Etelä-Saimaa-lehti.
- New Yorkin Uutiset.
- Suomen Urheilulehti.
- Yrjö Halme: Seitsemännet olympialaiset kisat v. 1920 Antwerpenissa. Otava. 1920.
- Yrjö Halme: Olympialaiset 1924. Otava. 1924.
- Matti Hannus: Yleisurheilu. Tuhat tähteä. WSOY. 1983.
- Martti Jukola: Huippu-urheilun historia. WSOY. 1935.
- Pertti Jurvanen: Hyvä Hyrkkälä. Hyrkkälän seudun historia. 1999.
- Pertti Jurvanen: Savitaipale, kotiseutuni. Savitaipaleen kunta. 1981.
- Olympialaiskisat ennen ja Pariisissa 1924. 1–2. Toim. L. Pihkala ja M. Jukola. WSOY. 1924.
- Progression of World Best Performances and Official IAAF World Records. 1995.
- Antti J. Rantamaa: Olympiavoittajien testamentti. Pellervo-seura. 1954.
- Suuri suomalainen keihäskirja. Toim. M. Siukonen, M. Pulakka ja M. Ahola. Spartakus. 1991.
- World & National Leaders in Track & Field Athletics 1860–1972.

Antti O. Arponen

Olympiavoittaja oli
myös liikemies ja
rökösherra